

✚ Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, awgust 1986
8. čisło · ISSN 0032-4132 · Lětnik 39

Teorija a praksa

Jězus Chrystus praji:

Chce-li što Božu wolu činić, tón zhoni, hač je wučba wot Boha, abo hač ja sam ze sebje rěču. (Jan 7.17)

Běše jónu chory, kiž dósta wot lékarja recept wupisany. Won pak njeńdžeše do lékarnje, zo by za to swoje krjepki dóstał, ale domoj. Tam rěčeše ze swojimi přiwuznymi dolho wo tym, hač drje je to prawe lékarstwo za njeho a hač je to docyła prawy lékar za tutu chorosć. Skónčnje bě přeswědčeny, zo bě jemu lékar něšto wopačne napisal, a zniči recept. To pak běše jeho smjerc. Krjepki bychu jemu pomhali k wustrowjenju.

Snano měniće, zo tajkeho čłowjeka njeje. Kóždy tola wě, zo móže so hakle potom něšto wo tym prajić, hač medicína pomha, hdyž sy ju wužiwał. Teorija so hakle w praksy jako prawa (abo wopačna) wopokazuje.

Tak kaž chory w našim přikładze činja to čłowjekojo z Jězusom. Jězus wučěše lud při templu. Lud drje na njeho sluchaše, ale jeho słowam njeposluchaše. Za nich běchu to hołe słowa; wšako njebě Jězus studował a tež žanoho připóznateho wučerja njeměješe. Jězus běše jenož syn čěsle. Jeho twjerdjenje, zo přińdže wot Boha, njemóžeše wopravdžitosći wotpowědować. To běše tehdom měnjenje luda — jich teorija. Njeběchu zwólniwi, Jězusowe słowo wopravdže přiwzać a je na tym měrić, štož Jězus činješe.

Hižo Jězusowa poľnomóć, chorych hojic a mrtwych wubudzić, pokaza, zo je Jězusowe słowo prawe. A bóle hišće Jězusowa poslušnosć, kiž so Božej woli podraduje a puć ke křižej dže.

Tež za nas, kiž scěhujemy Jězusa, to plaći: Jězusowu wolu jenož njeslyšec, ale so po njej měć, a to we wšědnym žiwjenju. A nic jenož ze słowom so po tym měć, ale tež ze skutkom. Słowo a skutk slušetej hromadže kaž teorija a praksa. Haj, kaž praksa pokaza, hač je teorija prawe, tak naše žiwjenje pokaza, hač je naša wěra prawe. Što drje so w našim žiwjenju wo tym jewi? po A. B.

Grafika Hansa G. Anniesa

Hdyž sej tutón wobraz wobhladujeće, napadnje wam zawěrnó, zo so džěćo boji. Při wšěm straše pak čuje so džěćo tola wěste, přetož něchtó je tu, kotremuž móže so dowěrić a ke kotremuž móže prajić: Pomhaj mi, prošu, boju so.

Jenož džěći nimaja strach, tež dorosćeni znaja začuće stracha. My njedyrbjeli před džěćimi zatajić, zo njeprěstanje strach z dorosćenjom. Hdže pak - namakamy tróšt, schow, wuček a pomoc, hdyž nanowa abo maćerna ruka wjace njeje?

Njewidžomna ruka Boha Knjeza je přeco a wěčnje wupřestrěta, a trjebamy so jenož jeho wodženju podać a wšědnje w dowěrje na jeho lubosć a přichilnosć žiwi być.

W bibliji su ludžo wopisali, kak su so Bohu dowěrili, a njeběchu při tym zcludani: na př. Abraham dowěrješe so Bohu, přetož wědžeše:

„Bóh znaje puć a powjedže nas přeco prawje.“

Wuček we wěrje, dowěra k jednemu wěrnemu Bohu, tuta wěstosć njech je nam kóždy dzeń data. Słowa ze 139. psalma nam to w swobodnym přeložku takle praja:

Knježe, ty mje přewidziš, ty mje dospolnje znaješ.
Hač sedžu abo steju, ty to wěš, ty znaješ moje předewzaća zdala.
Hač džělám abo wotpočnu, ty mje widziš;

šeho dnja zdžeržany. Jeho nan dósta knjejstwo Sedmihródskeje a z tym nadawk kraj přeciwo Turkam škitać. kotřiž jón z njeprěstajomnej hrózbou a wulkim fanatizmom wěry nadběhowachu. Wójny a pobožnosć začisćachu so jemu w dalokej měrje hižo w džěćatstwje. Husto přežiwi swójba dolhe hodžiny z modlenjom w kapalce, hdyž nan přeciwo Turkam wojowaše.

Na zakladže jeho zaslužbow pomjenowachu Janosa Hunyadia w l. 1446 na bohota Mađarskeje. Z tym započa so nowotwar Hunyadijec hrodu. Z wjele wukrajnymi wumělcami zeznajomi so Mátýás tohodla hižo w džěćatstwje. Mátýása kubľachu wučeni mađarscy

kóždu kroćel, kotruž činja, ty znaješ.
Prjedy hač słowo mi na jazyk přińdže, sy ty je, Knježe, slyšał.
Ze wšěch stron ty mje wobdawaš, cyly sym we Twojej ruce.
Zo ty mje dospolnje znaješ, to překroci mój rozum; to je za mnje njezrozumliwe, njemóžu to zaprijec.

Albertowa

500 lět Corvinusowy pomnik na Ortenburg

Nan Mátýása Corvinusa, Janos Hunyadi, bě w swojim času wuznamny wojowar přeciwo Turkam a Husitam, přeciwo kotrymž swój kraj z hlubokej nabožnej zmyslenosću škitaje. Přez žěntwu zastupi do kruhow najwyšeho mađarskeho zemjanstwa a z tym tež do přiwuznistwa k tajkimaj swjatymaj kaž z Hilžbjetu z Durinskeje a Jadwigu ze Šleskeje. W l. 1443 přińdže jeju přenjonarodženy syn Mátýás w Kolozsu na swět w domčku, kotryž je do džensni-

prelaća a spowědnik jeho nana. Hižo jako 12lětny hólc rěčeše Mátýás mađarsce, němsce, wjacore słowjanske rěče a služeše swojemu nanaj jako toľmačer z laćonšćiny. Jeho zahorichu rjekowske basnje a powěsće europskich ludow. Dokładnje zanuri so do wopisanjow wo dońtach křesćanskich ryćerjow.

W l. 1451 dojedna so žěntwa mjez Mátýásom a Hilžbjetu z Cilli, čemuž w l. 1455 wěrowanje slědowaše. Z tym bě Mátýás přiwuzny pólškeho kralowskeho rodu a saskich wójwodow. Hdyž jeho młoda žona schorje, přeprosly z listom swj. Capistrana. Hač do Mađarskeje bě so mjenujcy mjeno tohole franciskana

jako předowarja a džiwyčinjerja předobýlo. Hunyadijec swójba do wěrješe jeho hojenskim mocam. Capistran widžeše so husto z Mátyásom, při čimž měješe Capistran raz widženje: Wuhlada krónu na Mátyásowej hłowje. Hač jandželjo, kotrež dźerža na Budyskim pomniku krónu nad Mátyásom, předstajeja dopomnjenku na tute widženje, možemy sej jenož myslić, přetož Capistran bě tež w Budyšnje znaty. W l. 1451 skutkowaše Capistran w Budyšnje, a ludnosć sej jeho jara česćeše. Kamjentny kříž při cyrkwi našeje lubeje knjenje je po zdaću dopomnjenka na jeho předarske skutkowanje.

Foto: Mihanec

Zwiski mjez Capistranom a młodym Mátyásom běchu tak wuske, zo daše Capistran při swojich wopytach a powučowanjach Mátyása na prawej stronje hić. Pozdžišo powoła Mátyás franciskanskeho patera Gabriela z Verony, kotryž přebywaše w Capistranowym předownistwje w Madžarskej, na swojeho kanclera.

W l. 1458 wohrožeše předobýwar Konstantinopla, Mohamed, Beograd. Nichtó njemóžeše Turkow po zdaću wjacce zadžeržec, a tola poradži so to Mátyásowemu nanej z pomocu Capistrana z wulkej bitwu. Z tym měješe Europa poł lěstotka měr před Turkami. Na strapacach a na morje, kotryž so po dobytej bitwje rozšeri, zemřestaj Capistran a Corvinusowy nan. Madžarski kral Ludwig V. Habsburg zaja na zakładže intrigow na dolhe léta Mátyása, hačrunjež bě při přijimanju přisahał, Hunyadijec swójbu přelutować. Mátyás njedožiwí jenož morjenje swojeho bratra, při kotrymž dyrbješe přítomny býć, ale tež wjele wosobinskich poniženjow. Přez smjerć Ludwiga a politiku Jurja z Poděbrad dósta swobodu.

Wot toho časa njechaše Madžarska wjacce cuzeho krala, a tohodla wuzwolichu Mátyása za krala. Z krutej ruku reformowaše financy a wojerstwo stata. Bóle a bóle zapřimny tež do europskeje politiky. Jeho zwiski njesahachu jenož k dworej sultana do Persiskeje, ale tež k twjerdžiznam němskich ryćerjow, k bamžej, do Burgunda a do džensnišeje Šwicarskeje. (Pokročowanje scěhuje)

Jubilejny čas w Michalskej wosadze

Wosada swj. Michała w Budyšnje swjećeše 10lětny jubilej swojeje wobnowjeneje cyrkwy a z tym zwjazane 10 lět nowe Eulic pišće.

Mnohe najwšelakorije zarjadowanja poskičichu so wosadze we wobłuku tuho jubileja.

Jubilejny čas zahaji knjez superintendent Kreß z Budyšina ze swjedženskimi Božimi službami swjatki njedzela. Na kemšach zaklinča psalmowa kantata G. F. Handela „Chcu će pozběhnyć, knježe mój Božo“. Swjatki pónđzela wotměchu so serbske a němske kemše w samsnym času. Tak móžachu němscy kemšerjo staršich serbskich wosadnych na Bože služby sobu přiwjezć. Tež tón dzeń zaklinča na wobjich kemšach cyrkwinska hudźba.

Wosebity wječork za Młodu wosadu z krajnym młodžinskim zamołwitym Albrechtom Kaulom wopytachu młodži ludžo bohaće. Njedzela, dnja 25. meje, pokazachu so we wosadnej žurli po kemšach swětłowobrazy wo wobnowjenju cyrkwy. Tutón čas traješe 11 lět, a w nim pomhaše telko rukow wosadnych, zo bychy z twarnišća tajku rjanu cyrkej zhotowili. Někotryžkuli spózna so na wobrazech, a někotražkuli dopomnjenja so zbudži. Dnja 25. meje popołdnu bě wjeršk jubilejneho časa ze spěwanjom ludowych spěwow před Michalskej cyrkwu. Hdyž so tež popołdnja hišće dešćika džěše, měješe swj. Pětr dowidženje, a popołdnu swěćeše so slónčko, tak zo móžeše so zarjadowanje tež woprawdže před Michalskej cyrkwu wotměć. Wjele sobuskutkowacych da swoje najlěpše, a tež wulka ličba přisposlucharjow spěwaše znate ludowe spěwy radlubje sobu. Wosebita chlósćenka w tutym wobłuku bě Mozartowa „Mała nocna hudźba“.

Wjele připóznaca žnjeješe wosadny wječork dnja 28. meje. Knjez superintendent Mendt ze Žitawy čitaše ze swojich džěłow. Mjeztym spěwaše z přewodom gitary a zaprahny tež slucharjow do spěwanja. Hłosy kaž: Bychmy rady hišće dlěje přisposlučali – abo – Čas je so přespěšnje minyl – swědča wo wuspěchu zarjadowanja.

Absolutny wjeršk w swjedženskim času bě njedzela, 1. junija, jako wosadny dzeń z biskopom Jacobom z Indiskeje. Na kemšach pjelnjachu wosadni cyrkej kaž hody, tola tajki wopyt ekumeniskeho hosća bě tež woprawdžite dožiwjenje. Džěći mječachu wosebite kemše z temu: Boža lubosć je kaž slónčko, wone swěći přeco a wšudže. Po wobjedže wopyta biskop džěći a powědaše jim ze swojeho kraja. Džěći přežiwichu dzeń z paslenjom, hrajkanjom a spěwanjom. Dorosćeni sluchachu mjeztym na rozprawy Wonkowneho misionstwa, a popołdnu wotmołwješe biskop Jacob na prašenja wosadnych.

Pišćelowy a orchestrowy koncert dnja 4. junija, kotryž wuhotowachu Budyscy wosadni pod nawjedowanjom kantora Baumanna, bě dalši hódny přinošk we wobłuku swjedženjow. Tež hra Hainewaldskeje džiwadoweje skupiny „Předewzaće Noah“ přinošowaše na swoje wašnje k tomu, Bože słowo z hračom wozjewić a rozšěrić.

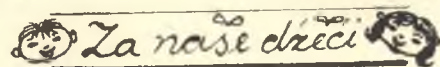
Słowo a hudźba, pišće, instrumenty a klětka jako runoprawni partnerjo, kóždy wozjewja słowo našeho Knjeza na swoje wašnje – to dožiwichu wosadni na kónčnej njedzeli jubilejneho časa dnja 8. junija.

Jubilejny čas – wjeršk we wosadnym žiwjenju?

Haj, cyle wěsće, ale nadžijomnje tež zbudženje zajima na cyrkwi a dalše žiwjenje po jubilejnym času jako wosada

Knjeza, kotryž nam přeco zaso přiwoła: „Pójće sem ke mni wšitcy, kiž sće spřócni a wobčeženi, ja chcu was wokřewić.“

Abu jeli chcemy to ze słowami z Buxtehudoweje kantaty prajić, kotryž zanjesechu na kónčnych kemšach: „Wšitko, štož činiće ze słowami abo ze skutkami, to činiće wšitko w mjenje Knjeza Jězusa a džakujće so Bohu Wótcej přez njeho.“ Albertowa

Wójski jaty w Skanečach

Miliony woporow je sej 2. swětowa wójna žadała. Tola tež w mnohich ludžoch, kiž su ju přežiwili, je zawostajila hluboke rany, kiž čas žiwjenja njezažichu. Spominajmy dnja 1. septembra, na swětowym dnju měra, tež na muži kaž Ferdinanda Lecourta.

W Skanečanskim Krawcec młynje mječachu za čas 2. swětoweje wójny dweju wukrajneju džělaćerjow – wójskeju jateju. Belgičan Adolf Hissel, pjekar z powoľanja, pomhaše při mlynskich a pjekarskich džělach. Dokelž dyrbješe k tutym džělam wšědnje zahe stawać, smědžeše w młynje přenocować. Komorku pod třechu běchu jemu pripravili, wokoło stwički běchu po přikazu dyrbjeli zašlahać z kaľatym grotom. Druhi jaty pak, Ferdinand Lecourt z Francoskeje, měješe so wšědnje wrócić do lěhwa za wójskich jatych na žurli Rakojdžanskeje korčmy.

Přeni raz bě Ferdinanda Lecourta pólcaj do Skanečanskeho mlyna přiwjeď. Bě Krawcecom přikazał, kak maja z wójskim jatym wobchadžeć a wosebje, zo njesmě zhrmadnje z Krawcecami jěsć. Lědma bě pólcaj wotešoł, kazaše Krawcec mać Ferdinanda Lecourta za

blido a nanosy jemu bohaté snědanje. Po dołhim času smědzše so zaso najěsć. Jaty bě zbožowny: „To čas žiwjenja njezabudu.“

Ferdinand Lecourt džělaše w Krawcec ratarstwje. Z powołanja techniski rysowar, měješe wjele idejow, kak by so to a tamne při džěle móhlo polěpšić. Jeho technisku nadarjenosć spoznawsji, wzachu jeho dohladowarjo lěhwa bórze z mlyna a tyknychu jeho k džětu do Budyškeje „Lowa“. Tehdy sowjetske wojska hižo w Němskej stejachu.

Jónu w přestawce wuhlada Ferdinand Lecourt wobraz Hitlera. „Tón njebudže wjace dołho z knjezom!“ wuprasny před tamnymi. Němska džělačka přeradží Ferdinanda Lecourta. Štó móže sej domyslić, što wojski jaty začuwaše a kajke strachi wón přecerpi, jako přińdže na to policija po njeho a jeho do Budyskeho jastwa tykny? Dožiwi wón, wojski jaty, kiž bě so přećiwio Hitleraj, hišće kónc wojny?

Hdyž so fronta Budyšinej bližeše, dyrbachu so wšitcy jeći z jastwa podač do směra na zapad, přeč wot wuswobodźenje připowědowaceho hrimota kanonow.

Ferdinand Lecourt jako wojski jaty w Skanečanskim mlynje.

Nadžija Ferdinanda Lecourta spadny, ale tola: Chcyše žiwy wostać, runje nětko, krótko do kónca wojny.

Za čas přestawki so schowa w hromadze stareho lisca. Kolona jatych čehnješe bjez njeho dale do njewěsteho přichoda. Hakle w nocy wulěze Ferdinand Lecourt ze swojeho schowa. Poda so na puč k jeničkim ludžom, kiž běchu jemu w Němskej dobroty wopokazali: do Skanečanskeho mlyna. Směr podawaše jemu awtodroha — něhdže za Budyšinom wje-

džešće wona nimo Skanec. Přeco njedawo awtodrohi kradnješe so po nocach do wuchodneho směra.

Krawcec so džiwachu, jako widžachu, zo belgiski jaty Adolf Hissel z jědžu do lěsa chodži. A kak so nastrožichu, hdyž skončnje wuhladachu Ferdinanda Lecourta schowaneho na slomje w jich bróžni! Wědžachu, zo hrožeše jim wšitkim — jatymaj a Krawcec swojbjje — smjertny strach. A tola nošachu jemu wšědnje jědž: w bowje, schowanu pod rěpu za skót.

Po wjace hač dwaceći lětach přizjewi so w Skanečanskim mlynje wopyt: Ferdinand Lecourt přijědže z cylej swojbu. Wo swojich dožiwjenjach jako jaty lědma što powědaše. Jězdžeše husto do Budyšina, pytaše wonu němsku žonu, kotraž bě jeho w „Lowa“ přeradžila. Jónu so cyle blědy z Budyšina wróci. Krawcec wjace njezhonichu, hač zo bě jeje bydle nje nadešo, zwonił a zo staj, so na přni wokomik spoznawsji, napřečo staloj: něhdys přeradniska němska džělačka a něhdys wojski jaty Ferdinand Lecourt. H. H.

Spominajće na wašich wučerjow.

kiž wam Bože słowo su powědali . . . Hebr. 13,7a

Ota Wićaz wopisa 1928 w časopisu „Lužica“ žiwjenje fararja Jana Krušwicy. Z toho nastawka podamy někotre informacije.

Lětsa je 175 lět, zo narodži so dnja 22. 8. 1811 pola wowčerja Jana Jurja Krušwicy w Radšowje synk Jan. Nan, jako njesprócnjowy a nazhonity wowčer znaty, kupi sej w Hućinje žiwnosć a přesydlil so ze swojbu do noweje domjacnosće. Wjesele nad docpětom pak njemóžeše dołho wužiwać. Smjerc wutorhny nana ze swojbného kruha. Młoda wudowa wosta sama ze štyrjomi džěćimi. Přez přikladne a zlutniwe žiwjenje — štož njebě přeco lochko — so jej poradži, zo by najstarši syn Jan studował. Druhemu synej zachowa nanowy statok. Z Božej pomocu a sylnej dowěru bě jej móžno, z wutrajnosću za džěći so starać.

Hućinjanski kantor Jan Bohuwěr Rychtar spózna Jana jako mudreho a wobdarjeného hólčeca a zmóžni jemu, zo by pola Nosačanskeho fararja A. Rychtarja, jeho syna, němsku a trochu laćansku rěč nawuknył. Wučba nje podawaše so darmo. Jan dyrbješe ratarške džělo wukonjeć a fararjowej kruwice pasć. Za młodźenca Jana njebě to lochki puč. Hdyž bě 16 lět, přiwza so Jan Krušwica na Budyskim gymnaziju. Po skónčenju šulskeje wučby studowaše teologiju na uniwersiće w Lipsku. Tam spřeceli so w kruhu serbskich studentow a w serbskim towarstwje z pozdžišim Bartskim fararjom Robertom Rjedu, kiž bě znaty pčolar. Z nim a dalšim přećelom Jurjom Warnakom so swěru prócowaše, zo by so w towarstwje serbska rěč pěstowała. Dalše džělo na njeho čakaše. Jan Krušwica so jimaše pjera a wuda znowa rukopisnu Serbsku Nowinu, kotraž njebě dlěši čas wuchadźala.

Po studijach bě jako domjacy wučer w Křižowje pola fararja a superintendenta Šolty. Tam sej Jan Krušwica wuzwoli najstaršu džowku fararja jako towaršku za dalše žiwjenje. Po druhim teologiskim pruwowanju dósta wón 1844 farske město w Dolhej Boršci a skutkowaše tam hač do smjerće.

Zwonkownje bě Jan Krušwica njenaladny a cyle pokorny čłowjek, husto bě chorowaty a čerpješe na slabosć płucow. A tola docpě 71 lět.

Rady bě mjez zbudženymi křesćanami a měješe zwiski ze wšelakimi křesćanskimi kruhami, na přiklad z Bratrowskej Jednotu w Niskej, hdžež bě so towarstwo znutřkowneho misionstwa založilo. Tute towarstwo rozšěrješe nabožne spisy mjez ludom. Jan Krušwica přeložowaše tute spisy do serbskeje rěče. Přeložer njeđeržeše so po krutym němskim słowje, ale zapleče do nich swoje wosobinske nazhonjenja. Tute spisy ewangelscy Serbja jara rady kupowachu.

Z cylej dušu bě křesćan a Serb. Njeskomdži zeńdženja a konferency duchownych, hdžež za prawu pruskich Serbow wojowaše. Hdyž so dowoli, nabožinu w serbskej rěči podawać, přewza Jan Krušwica přeložowanje a wudawanje Bibliskich stawiznow, Lutheroweho katechizma a Wuknjenjow za ewangeliske ludowe šule.

Za serbstwo a za serbski lud bješe jeho wutroba. Dopisowaše do Serbskich Nowin. Hustodosć rěčeše njeswěrnym Serbam do swědomja. Staraše so tež wo hospodarske naležnosće swojeho luda. Sam bě tež pčolar.

Za młodych teologow bě jeho dom wosebje wotewrjeny, a wón rozwučowaše duchownu młodžinu w serbskej rěči a prócowaše so, jich swojej narodnosći zachować. Runje to je tutomu čichemu a njesebičiwemu swěrnemu fararjej wjele njeľubosće wunjesło.

Jana Krušwicu směny ličić do kruha serbskich kěrľušerjow. Sprawna pobožnosć a wobknježenje serbskeje rěče jeho pohnu, Serbam na tutym polu ewangelij připowědać. Wjele je přeložował, nje přewjele sam pěsnił, ale tola dosć, zo móže so wosebitosć jeho basniskeje powahi spóznać. Wšelake rjane samostatne kěrľuše je spisał. Podawał je kěrľuše do Misionskich Powěšćow a do Misionskeho Posoła kaž tež do Imišoweje Zernički a do zběrki Zionskich hłosow. Žiwje so zajimowaše za misionstwo, wobdžěli so

na wšitkich misionskich swjedženjach, hustodosć bě tež swjedzenski předar.

Wón zemře 2. februara 1882. Serbske džěći spěwachu jemu při rowje jeho kěrľuš: „Čěto spi w rowje . . .“

Druhi wotrězk našeho hesła pomina nas: „ . . . a kedžbuće na kónc jich žiwjenja a činće po jich wěrje.“ H. H.

Korla Křižan 1886–1924

We 38. lěće swojeho žiwjenja zemře 1924 Rakečanski farar. Wosada žarowaše hłuboko wo swojeho młodeho, swěrneho, pobožneho serbskeho dušepastyrja.

Korla Křižan njeje nam nimo někotrych předowanjow w „Pomhaj Bóh“ žane literarne džěla zawostajil, byrnjež je poznać, zo je spisowacelske dary měł. Jeho swěra w zastojnstwje njedowoli jemu so připódla wo slawne mjeno starač. Při zložanju abitury dósta Praemium industriae et morum alumnis Gymnasii Budisini (připóznaće za pilnosć a pócěwosć). Křižan njeje česće dla za tutym wažnym wuznamjenjenjom hladał, kotraž bě něhdy dóstał Handrij Zejler a pozdžišo — nimale na kóncu wobstača gymnazija — džowka Korle Křižana. Pilnosć a přistojnosć bě serbski burski syn wot swjich wótcow namřel. Jeho rukopisne, dokladnje po słowje w jara drobny pismje wudžělane předowanja, wězo serbske, su tak prawje znamjo jeho ponižneje, skromneje duše.

Wón narodži so 15. 8. 1886 jako 6. mjez 8 džěćimi nahladneho serbskeho bura Petra Křižana w Hodžiju. Nan zemře hižom 1893, hdyž běše najstarše džěčo 13 lět a najmłódše 1 lěto stare. Młoda wudowa móžeše třom synam dać studować. Dwaj džěštaj na duchownstwo, Jan, pozdžišo farar w Klukšu, a Korla. Pawoł wuzwoli sej medicinu. W čichim rjekowstwje je Křižanec mać na burskim kuble hospodarila pilnje a zlutniwe so starajo wo swoje wosom džěći. Wona drje dyrbješe sebi za studij swjich synow něšto pjenjz požčić, ale hižom při jejnej zažnej smjerći — wona wumře ze 56 lětami — bě wšón dołh zapłaćeny.

Naši serbscy burja njeběchu zwjetša žani bohačkojo, ale z pilnosću a mudrosću hospodarjachu. Jan Radyserb-Wjela je do swojeje zběrki serbskich přisłowow

zapisal: Burski lud je tón nadobny lud, kiž je nam Serbowstwo zdzeržal. Hódnó by bylo serbskim buram pomnik stajíc – znajmjeńša literarny.

Korla Křižan studowaše w Lipsku najprjedy stare rěče, lačinu a grjekščinu. Bórže pak so zložil na teologiju, zo by móhl pozdžišo mjez serbskim wjesnym ludom skutkować. Jako student njeběše sobustaw žaneje studentskeje korporacije, tež nic Sorabije. Swojich dobrych přecelow měješe mjez serbskimi studentami, z kotrymiž so zezna na schadžowankach. Z Francom Kralom, katolskim wučerjom, sebi slubišaj, zo chcetaj sebi serbsku žonu wzać. Kral padny w 1. swětowej wójnje, prjedy hač bě móhl swój slub dopjelnic. Křižan založi serbsku swójbu a bě krótko 5 lět zbožowny nan a mandželski. Wón bě gripu poměł a přédowaše nalětni pokutny džen zaso. Napinanje na dwójich kemšach w zymnej cyrkwi bě za woslabnjene čelo přewulke. Chorosc so wróci, a za mało dnjow zemře pošny staroscow dla młodeje mandželskeje a horco lubowaneju džěsći. – Přez 60 lět je so minyło, a přeco so mi hišće styska po nim. Jeho prawnučak rěčitaj serbski. Kak by jeho to wjeseliło!

Gerhard Wirt

Přispomnjěnko

Před lětami wuńdže kniha Raimunda Schnabela „Pobožni w heli“. W tutej knize je Schnabel napisał, kelko duchownych bě w koncentraciskim lěhwje w Dachauje jatych. Awtor knihi móže 2771 mjenow mjenować! Zawěsće to wšitcy njesu. – Zo pak su tež wosadni we wšědnym žiwjenju po Božej woli žiwi byli, za to je nastawk „Wójski jaty w Skanecach“ přikład. Myslo na wukładowanje hrona w tutym čisle, móže so prajić: Prawa wěra so we wšědnym žiwjenju wopokazuje. A tu je so wona wopokazała – njehladajo na strach wo žiwjenje. Njeńdže wo to, zo bychmy z tym čłowjekow chwalili, ale chcemy na to pokazać, zo so wěra w žiwjenju wuskutkuje. Hrono a nastawk wo wójskim jatym chcetej nas k tomu pohnuć, zo by so tež pola nas wěra w žiwjenju pokazala – a to nic jenož přez słowa. S. Albert

POWĚŚĆE

Swjećizna zwona w Hnašecach

Na dnju swj. Marka, 25. apryla, woswjeći so w Hnašecach nowy bronzowy zwón. Cyrkwinu wěžu debještej girlanda a cyrkwinska chorhoj.

Zwón běchu njeapcy dnja 15. apryla přiwezli, a hižo džen pozdžišo bu na wěži přičinjeny.

Pozawny zahajichu swjećiznu ze zwonowej intradu. Zakład přédowanja bě aprylske hrono: Jězus Chrystus praji: Ja sym puć a wěrnosc a žiwjenje; ničto njeprjěndže k Wótecy chiba přez mje.

Po modlitwach a swjećiznje staji so zwón do služby Trójjeničkeho Boha. Knjez Muder, dolholětny Hnašecanski zwónk we wysokej starobje, zwonješe jón jako přeni. Bóh dał, zo by nam zwón dolho zwonił a nas ze swojim zwukom napominał, naše mysle na Božu wěrnosc wusměrić. Snano so nam hišće poradzi, tutomu zwonej další přidruzić.

po wosadnym łopješku z Huski

Hanka Lazarowa rodź.

Wyrgačec njeboha

Sobotu, dnja 14. 6. 1986, přewodžeše jara wulka wosada Hanku Lazarowu, mandželsku našeho lubeho bratra Lazara-Bukečanskeho, k rowu, zo bychy z tym jej wopokazali swoju čescownosc a lubosc.

Wona narodži so dnja 5. 10. 1918 na Nosačanskej farje jako džowka fararja Korle Wyrgača, dolholětneho redaktora našeho Pomhaj Bóh. Bóh Knjez nad žiwjenjom a smjerću je ju z tuteje časnosće do swojeje wěrnoscje po dolhej čezke chorosći dnja 10. 6. 1986 wotwolat.

Superintendent Birkner-Lubijski spominaše w čělnym přédowanju na sprócniwe a wažne skutkowanje njebočičkeje jako mačerje 6 džěci a jako swěrnej pomocnicy swojeho mandželskeho w Minakale, w Jöhstade, w Hodžiju a na posledk wot 1959 sem w Bukecach. Jako prawa fararka měješe hospodliwy dom. naujedowaše křesćansku žónsku službu a podawaše nabožinu.

Serbski superintendent Albert wuzběhny zaslůžby droheje zemrěteje w serbskim cyrkwiskim žiwjenju, wosebje jeje pomoc při zarjadowanjach kublanskich dnjow. Wona bě mjez Serbami znata, čescena a lubowana.

Njech wotpočuje w měrje a wěčne swětlo swěć jej!

Bošecy: Lětsa 1. junija woswjećitaj čitaj a strowaj Arnošt Rachlic a jeho mandželska Elza, rodź. Lehmannec z Běleje Hory. w kruhu přiwuznych swój zloty kwas. Jubilaraj staj swěrnaj serbskaj kemšerjej, a widizmy jeju tež přeco na Serbskim kublanskim a cyrkwiskim dnju. A zabyć tež njechamy, zo wotměwaja so w Rachlic domje tež bibliske hodžiny krajnocyrcwiskeho zjednocenstwa. Tež „Pomhaj Bóh“ přeje swojimaj dolholětnymaj čitarjomaj dale Bože žohnowanje a hišće mnoho strowych lět.

Mudrosć starych Serbow

To je tak lube kaž dołhe wotprošenje při dešču

Něhdy bě najdroši, najwosebniši pohrjeb z dwěmaj přédowanjomaj. Přenje bě na dworje žarowanskeho doma a rěkaše „wotprošenje“. Z tym chcychu serbscy ewangelscy duchowni tutomu přédowanju wěsty směr dać. Němcy mjenowachu jo „Abdankung“. Zawostajeni mējachu w duchu pola zemrěteho wotprosyć wšě skomdy slabeje lubosće a njesćerpnoscje, zemrěty pak wotprošowaše před Bohom a swojbnymi swoje hrěchi.

Tole wotprošenje pak bě zwjetša hnujace rozžohnowanje ze swojbnymi a statokom. Předar spominaše na sprócniwe džělo zemrěteho, na staranje wo wšědný chlěb, na jeho lubosc a dobre počinki, na jeho rjane a wjesole zbožo z džěćimi a wnučkami, na bědy a nuzy chorosće a na zhubjene nadžije. Přewodžerjo žarowachu ze zawostajenymi z wutrobnymi sylzami. Při kidacym dešču pak čakachu stysknje na „hamjeň“, a to čim bóle, čim dlěši bě puć na pohrjebnišćo. Přemokany potom hišće dołho w zymnej cyrkwi wutrac bě zawěrnje strašna wěc za přewodžerjow. Tak zrozumimy, zo dołhe wotprošenje při dešču wosadnym njebě lube. Gerhard Wirth

Hlej, zyma je zašla a dešč je přešol a přestał. Kwětki su zešte w kraju; léco je přišlo. (Wysoki kěrluš 2, 11.12)

Foto: Luxec

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

awgust 1986

3. 8. – 10. njeđzela po Swjatej trojicy

Budyšin-Michałska: 9.00 hodź. kemše (Albert)

Minakał: 9.00 hodź. kemše (Feustel)

Budestecy: 14.00 hodź. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)

10. 8. – 11. njeđzela po Swjatej trojicy

Rakecy: 9.30 hodź. kemše z Božim wotkazanjom (Feustel)

Bukecy: 10.00 hodź. kemše (G. Lazar)

17. 8. – 12. njeđzela po Swjatej trojicy

Poršicy: 8.30 hodź. kemše z Božim wotkazanjom (Wirth)

Pořicy: 10.15 hodź. kemše z Božim wotkazanjom (Feustel)

24. 8. – 13. njeđzela po Swjatej trojicy

Hodžij: 10.00 hodź. kemše z Božim wotkazanjom (G. Lazar)

7. 9. – 15. njeđzela po Swjatej trojicy

Budyšin-Michałska: 9.00 hodź. kemše (Albert)

Budestecy: 14.00 hodź. kemše (Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, Sukelniska 27. Redaktor: sup. Siegfried Albert, 8600 Budyšin, Serbski kěrchow, tel. 42201. Ekspedycja: farar G. Lazar, 8601 Bukecy (Hochkirch), Kirchweg 3. – Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Čiše: Nowa Doba, čl. šćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1057). – Wuchadźa jónkróc za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110 – Index-Nummer 32921